cum punctis circuli convenireci, si puncta sint indivisibilia, pro inde que tot erunt puncta, unius ac alterius circuli, qd falsum esse videmus. Ne maior l. eam, claritatis gratia dispono: a quolibet puncto, distributive sumpto et non collective sumpto, sibe ab omnibus simul non.

Obstabis 1°: in quadro nuper octo possunt duci octo lineæ ad caput, ad latus quadri usque ad dimidiam lineam diametralem: modo sic: lateralis deducta usque ad dimidiam diametralem, transeunt per octo puncta diametralis: qd altera pars dimidia diametralis, octo etiam habet puncta, ac pro inde, diametralis integra, est duplo maior quam quælibet costa quadri, quæ ut supponitur solum constat punctis octo. Respondetur, qd plures lineæ laterales concurrant in eodem puncto ac diametrali, l. qd in idem recidit, habet segmentum costæ, pro inde que non sequitur qd diametralis sit maior.

Obstabis 2°: producat Deus pyramidem ita, ut quælibet illius costa, constet duodecim punctis, eius autem vasis, solum constet sex: modo sic: a singulis punctis, unius costæ, possunt duci lineæ ad singula puncta alterius costæ; sed hoc fieri, non posset, si puncta indivisibilia essent: ergo. Minor constat, quia ex illo sequeretur, quod plures transversales lineæ essent maiores, quam sit ipsa vasis.

Suadetur hæc sequela, nam 1a linea ducta, a 1° puncto pyramidale duobus constaret punctis, 2a constaret tribus, et sic de reliquis, servata eadem proportione usque ad duodecima: ergo hæc constaret duodecim punctis; sed basis, solum constaret sex ut supponitur: ergo. Respondetur facile: casus implicare, si lineæ ita se debeant excedere; qd si, non debeant se ita excedere nullus est argutus.

Sectio IIa de terminis, magnitudinis et parvitatis, ac de inceptione, et desitione rerum.

Terminus magnitudinis, alius est intrinsecus, et alius extrinsecus: intrinsecus, qd dicitur maximus qd sit, est quantitas illa, sive tota ea magnitudo quantitatis in qua res, ita potest conservari, ut nequeat conservari in maiori.

Extrinsecus, qui dicitur, maximus qd non, est illa minor quantitas immediata quam res pertingere, non potest.

Insuper terminus parvitatis alius est intrinsecus extrinsecus alius: intrinsecus, qd dicitur minimus qd sit, est illa quantitas minima in qua res, ita conservatur, ut non possit conservari in quantitate minori. Extrinsecus, qui dicitur, minimus qd non; est illa minima quantitas immediata ad quam res, pertingere non potest; sed notandum, qd dicitur minima respectu quantitatis in qua res conservatur, licet re vera, respectu aliarum quantitatum minorum, in quibus res conservari non potest sit maxima.

Res aliquomodo claret exemplo: formica v.g. requirit ut minima, sex puncta quantitatis ut animetur, et ad summum solum potest crescere usque ad decem: terminus vero illius, intrinsecus parvitatis, sunt sex puncta, et extrinsecus 5°: terminus vero intrinsecus magnitudinis, sunt decem puncta, et extrinsecus undecim. His ita 1a pars tituli inquirit, utrum res creatæ, habeant terminos magnitudinis, et parvitatis?

Resolvo 1°: viventia habent ex natura rei terminos, et magnitudinis, et parvitatis. Resolutio hæc communis resolutio, l., ex Philosopho, 2°, de generatione, cap. 4°, dicente: perficiendorum quorumcumque aliorum, certa est magnitudo, tum ad maius, tum ad minus, quos terminos non supergrediuntur. 2°, ratione, quia in qualibet specie, omnia individua regulariter nascuntur equalia: tum etiam, quia ad suas operationes vitales, requirunt organa determinata ad: dispositiones, quæ in maiori, l. minori quantitate determinatos fines ordinari non possent.

Resolvo 2°, licet de facto, non viventia, non possint excrescere ultra ambitum cœli, tamen ex natura rei, non habent terminos magnitudinis nec parvitatis. Constat 1°, quia ut notum est experientia eo plus ignis crescit v.g. sine termino, quo plus parvuli habet sine termino. Constat 2°, quia ut plures Nostrates communiter tenent sequuti Scholam D. Thomæ, rationis gradus minimus operari potest ex natura rei: licet esse sæpe, non possit operari se solo præ parvitate nimia; at vero possent illi naturaliter iungi

à liḡnis, ex q̄bus indivisibiliter ɔstituat: q̄ḋ potest naāliter operari absolute loquendo.

Nec obest, q̄ḋ fr̄a quævis, n̄, vivens vt maā ɔservetur exigat determinatas dispōnes, vnas quas et præcipua dispōō sit q̄litas. talis ēē fr̄a, solus exigit, determinatas dispōnes quo ad interos clarius determinatas interōnes q̄litatis, n̄, v. determinatas quo ad exterōnes sibe determinatas exterōnes q̄litatis.

Quo ad 2ᵃᵐ, tituli ptem, n̄, est dubius, q̄ḋ res oēs tam successivæ, quas permanentes, incipiunt ēē in instī, in quo verificatur nunc est res, quæ immeāte ante n̄, erat, et desinunt ēē in instī, in quo verificatur: nunc, n̄, est res quæ immeāte ante erat: hinc dicimus rem incipere p̄ ēē suū, et vlmus suū, n̄, ēē, et rem desinere per p̄, n̄, ēē suū, et vlmus suū ēē. Inquiritur ɔs. an res incipiant, et desinant ēē in instī 2ᵒ se totas? Resolvo negative de rebus successivis, q̄ḋ certus est. Affirmo v. de permanentibus si indivisibiles sint, imo etiā si sint divisibiles, eo tam̄ pdito, vt earū ptes ɔnectantur mutuo quo ad existēā.

Opposito modo, discurrendus erit, si ita essent divisibiles vt earum ptes, mutuo n̄, ɔnecterentur; nisi forte ea sit vis corrumpentis res divisibiles, vt q̄uis earū ptes n̄, ɔnectantur eas omnes simul destrueret in instī? Hic tam̄ locus sibi vendicabat liber 3ᵘˢ in quo de propinquitate agentis ad passum tractant Phī; q. tam̄ de hoc egimus iam lib. 2ᵒ ad vlmus et octavus gradus faciamus. Seq̄. de 1155

LIBER VIII.ᵘˢ PHISICORUM.

Præter alia ad Theologos spectantia, egit Arīs in hoc lib. de duratione mundi, quē per summā ignorantiā, indicabat conditus fuisse ab æterno, q̄ḋ alio peiori errore ɔfirmabat dicens, Deus n̄, operari libere, sed ex necessitate: Supposito igitur, q̄ḋ quælibet res, et mundus fuit in tempore x.ᵃ illud: in pn̄cipio creavit Deus cœlum et terram et x.ᵃ Concilium Lateranens. cap.ᵗ Firmiter, de summa Trinitate et fide Catholica; disputatio solus instituitur de possibili.

DISPUTATIO VNICA DE INCEPTIONE MUNDI.

Sectio vnica, an creatura aliqua, tum permanens, tum successiva, potuerit esse ab æterno?

Dico 1ᵒ: mundus, alia ve creaā, permanens potuit ēē ab æterno. Ita cōis sententia, p̄ḃ 1. argumēto cōi, in quibus de poli. 2ᵒ: nec de raōe pn̄cipii pducentis, est q̄ḋ præcedat tempore, tūq pductus, sed solus q̄ḋ præcedat, l. Origine, vel naā, nec de raōe tūi pducti q̄ḋ incipiat in tempore: vtrumque patet, in Verbo Divino producto à Patre, quin incipiat in tempore, nec sit posterior tempore illo: ḡo nec ex pte Dei, nec ex pte creaā repugnat, q̄ḋ hæc fuerit ab æterno. Dico 2ᵒ: potuit ēē ab æterno creaā successiva: vnde polis est motus successivus ab æterno: Ita, quāplures à Recentioribus passim citati. Pbr̄ 1ᵒ raōe 1ᵃ, qua præcedens ɔcluo. 2ᵒ: eo q̄ḋ motus cœlorum ita posset fluere vt qualibet eius pte assignata, alia et alia, quin vnquā deveniatur ad vlmā sit assignata, n̄, repugnat motus successivus æternus à pte post; sed ita etiā ptes, se habere possunt à pte ante, motus successivus, vt qualibet eius pte assignata, alia et alia inferior sit assignabilis, quin vnquā deveniatur ad p̄, l, ostendatur repugnaā.

Sed observa 1ᵒ, q̄ḋ successivus x.ᵃ dicta de tempore involvit essen.ᵗ ad minus duas ptes, vnā priorē, et aliā posteriorē: vnde n̄, potest dari, in vno et eodem instī, motus successivus ɔplete sumptus: q. do ɔs, dicimus, polē ēē, motus successivus, ab æterno, n̄, est sensus q̄ḋ, sin aliquo instī indivisibili æternitatis potuerit simul existere, ptes motus priores et posteriores, hoc ēē est impole; propterea quæ in hoc sensu, neque dari potest in tempore motus successivus. Sensus igitur ɔclusionis est, potuisse ab æterno dari motus, qui à pte ante, nullā habet ptem p̄, sed quælibet alia determinate ɔcepta, semper alia, et alia interior sit assignabilis, in quo sensu Doctores asserunt polē creaā successivam ab æterno. 2ᵒ, q̄ḋ motus successivus, non dicitur tale, per abstraōnē alicuius ptis, quæ sit 1ᵃ, sed potius per